Netspar

Network for Studies on Pensions, Aging and Retirement

Transitie economisch bezien

Casper van Ewijk

Pensioenvraagstukken in de kabinetsformatie
Amsterdam, 27 januari 2017

Nederland:
Aanvullend pensioen stamt uit jaren ‘50

Een goed pensioen voor alle werknemers

- Verplichte deelname via werkgever
- Pensioen = uitgesteld loon
- Kapitaaldekking
- Pensioen met 65 jaar
- 70% van loon

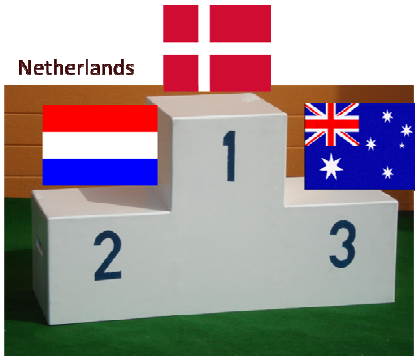

Netspar

Vijf redenen voor herbezinning op de uitkeringsovereenkomst

1. Internationale trend naar DC
   Werkgevers en jongeren trekken zich terug als risicodrager
   Overdraagbaarheid

2. Economische houdbaarheid
   Commissie Goudswaard (2009): zekerheid niet langer betaalbaar
   Advies: Lagere ambitie. Doorsneeprobleem onderzoeken

3. FTK en complexiteit van regulering
   Sturen op nominale dekkingsgraad & kortere hersteltermijnen

4. Veranderende arbeidsmarkt
   Doorsneesysteem niet houdbaar

5. Veranderende consument
   Toenemende diversiteit
   Behoefte aan maatwerk en eigen regie

Netspar

SER (2016), Commissie Langejan (2016) Inzoomen op twee varianten

I-B. **Ambitieovereenkomst**
uitkeringsovereenkomst
loslaten nominale garantie
nominale sturing rond
dekkingsgraad 100

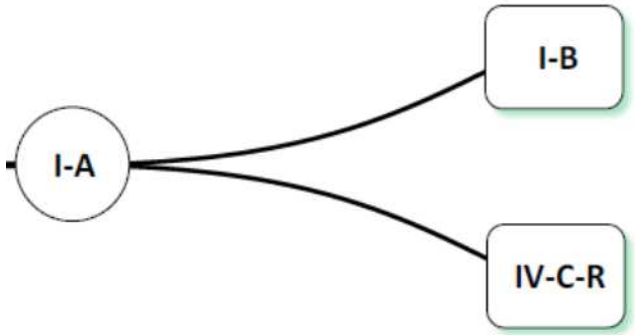

IV-C. **Persoonlijk pensioen met collectieve risicodeling**
premieregeling met ‘eigen pensioenpot’ binnen collectieve regeling
risicodeling via buffer (>0)

Gemeenschappelijk
loslaten nominale zekerheid
afschaffen doorsneesysteem
streefpensioen
geen premiestuur
delen van risico

Netspar

Enkele transitie:
afschaffing doorsneesysteem

Netspar

Doorsneeprobleem

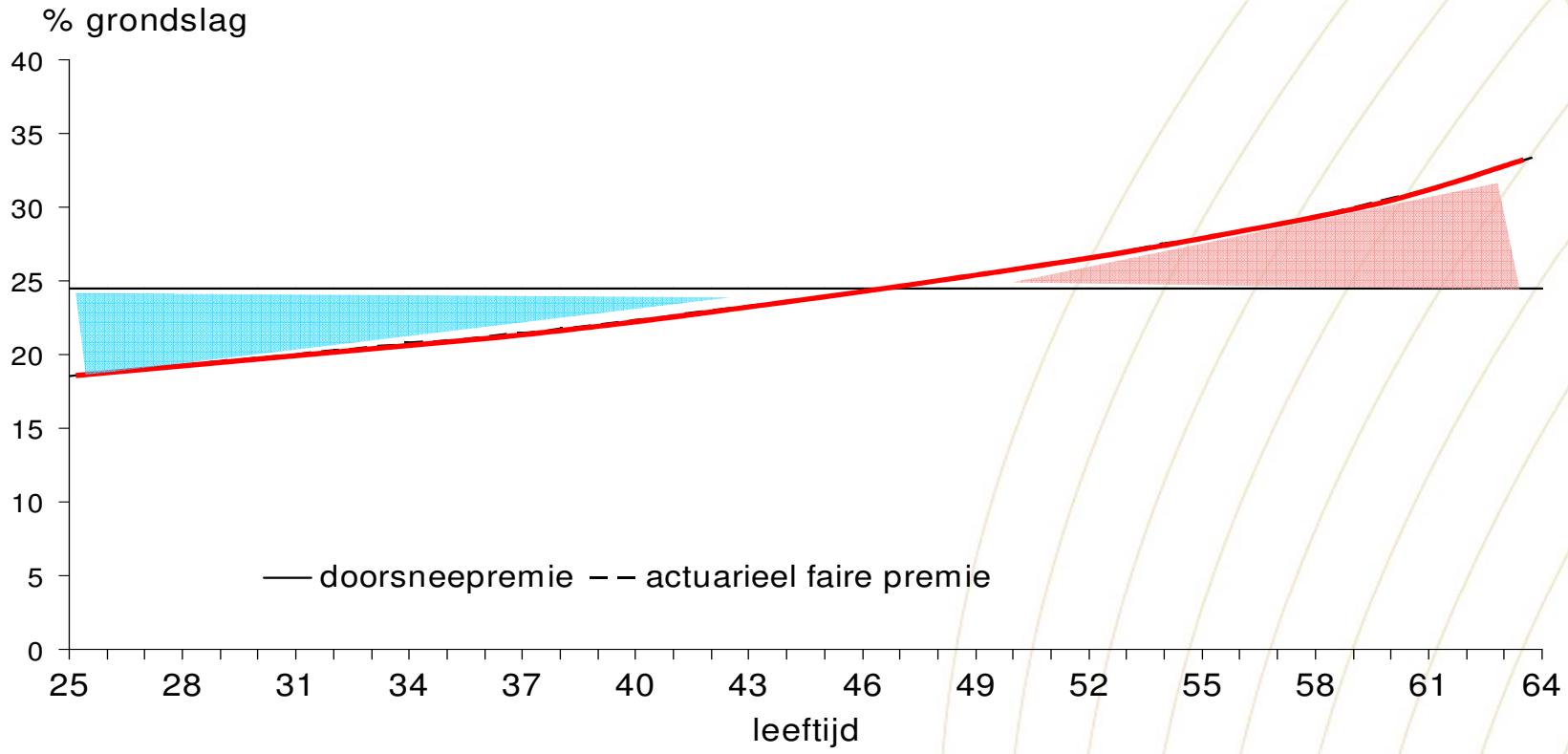

Netspar

Waarom doorsneesysteem afschaffen?

- Niet fair, niet ‘eerlijk’
- Verstoring arbeidsmarkt
  - heffing op jongeren & subsidie aan ouderen
  - kan deelname jongeren belemmeren
- Kan maatschappellijk draagvlak ondermijnen
  - overdracht jongere naar oudere werkenden

Twee mogelijke oplossingen

Leeftijdsonafhankelijke premie
(degressieve opbouw) ✓

Progressieve premie
(uniforme opbouw)

Netspar

Verdelingsvragen

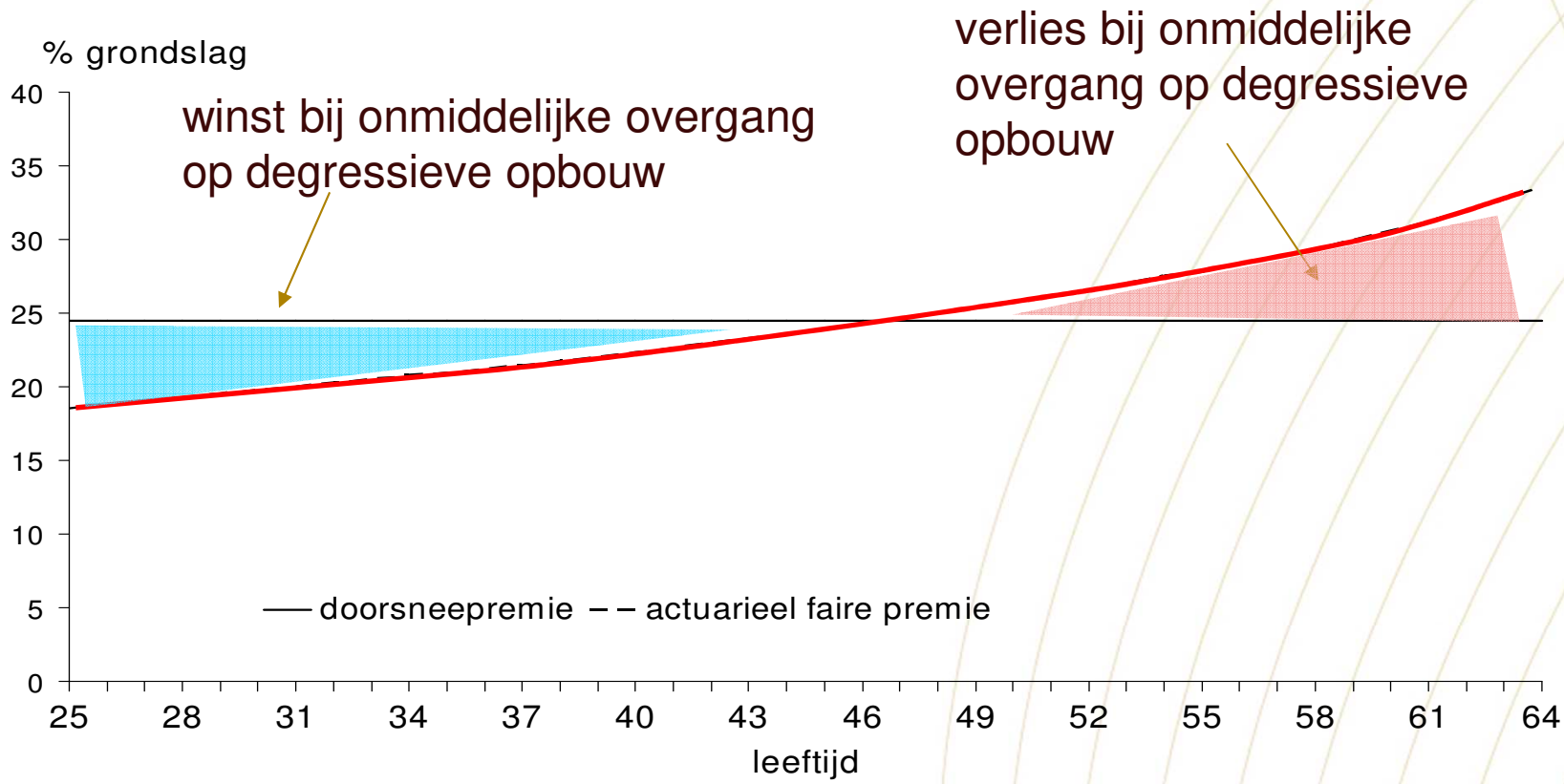

Netspar

Generatie-effecten afschaffing doorsnee

(% aanvullend pensioen)

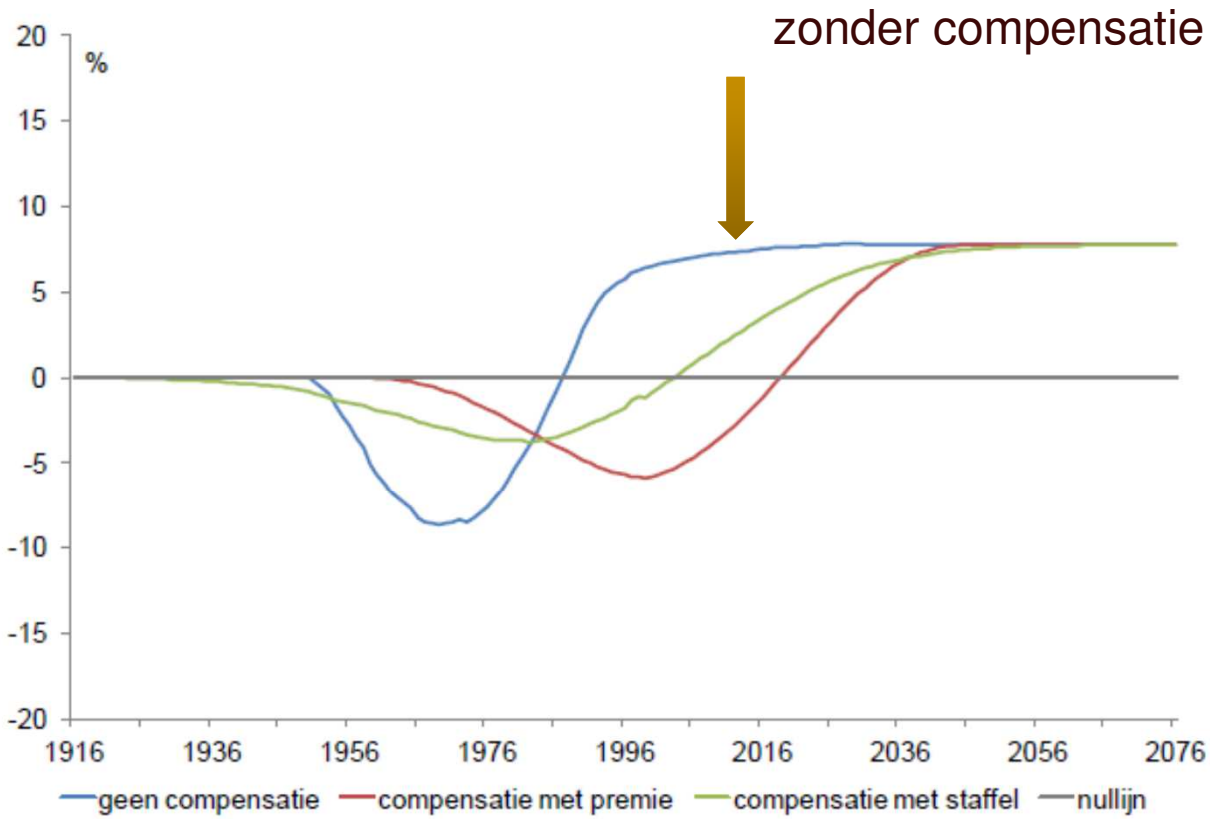

generatie naar geboortejaar

Netspar

Generatie-effecten afschaffing doorsnee

% aanvullend pensioen

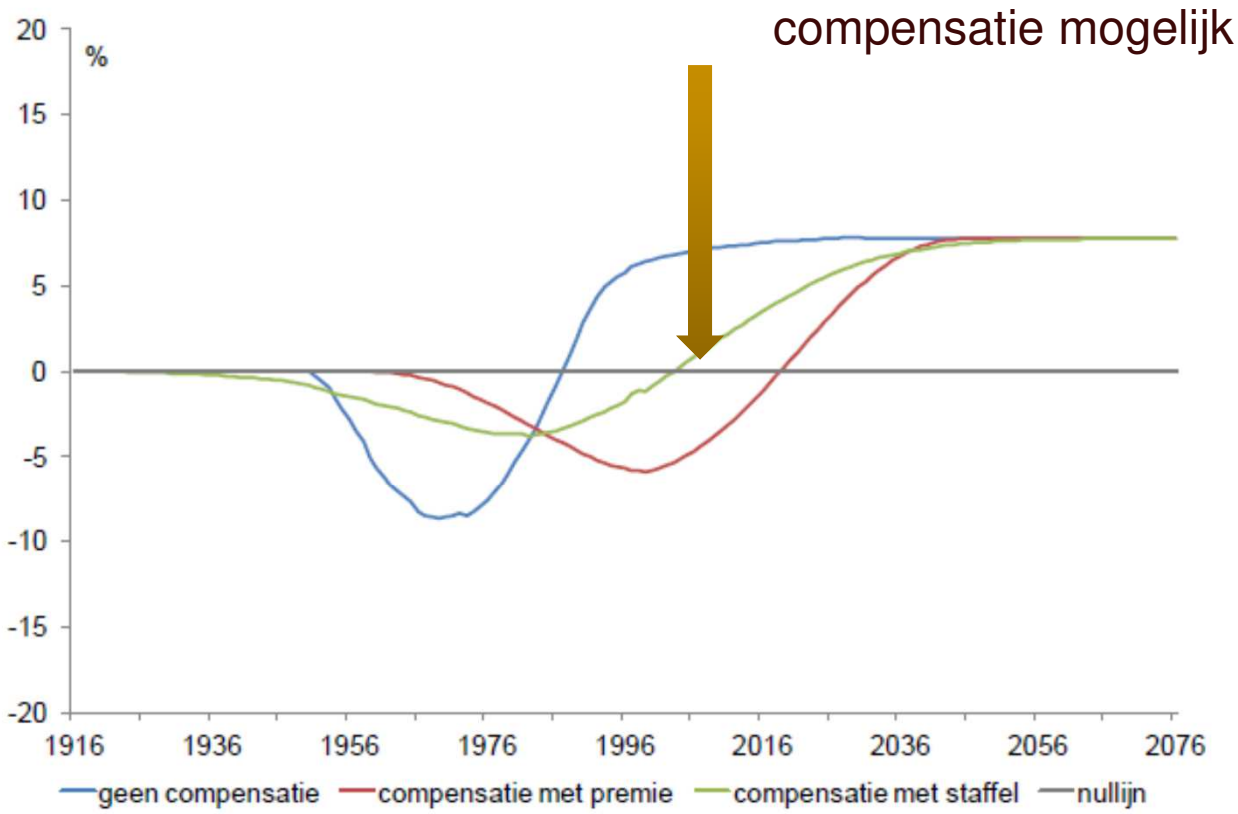

Netspar

Tussenconclusie ‘enkele transitie’

- Generatie-effecten zijn te overzien
- Merk op dat aanvullend pensioen gelijk is aan ca de helft van het inkomen voor modale 65+ er.
- Effecten te dempen door
  - compensatie binnen pension
  - maatregelen overheid

Netspar

Hoe zit het dan met de 100 mld?
Van 100 naar ½ mld

Nadeel huidige generaties	Som over 100 jaar		Per jaar (2%)	
CPB Transitielast (= pensioenresultaat)	105	mld		
Voordeel lagere premie (7%)	46	mld		
	_____	-/-		
Verlies huidige generaties	59	mld	1	mld
Netto na belastingen	30	mld	½	mdl

Netspar

NOS
Nieuws
Sport
Uitzendingen
TELETEKST
AEX
104 km
2°
Kabinet presenteert op Prin
miljard lastenverlicht
De belastingplannen van h
pakket, een laste
kabinet h
7 okt 16
36
15
Van onze correspondent • Economie & Politiek
VVD-programma: €10 mrd voor lastenverlichting en extra uitgaven
De VVD wil €10 mrd besteden aan lastenverlichtingen en extra's voor defensie, infrastructuur en onderwijs Dat blijkt uit het verkiezingsprogramma dat vrijdagochtend werd gepresenteerd aan premier en VVD-lijsttrekker Mark Rutte.
'Geen belofte'
Volgen via mijn nieuws
Mark Rutte
Politiek
Verkiezingen

Netspar

Dubbele transitie:

1. afschaffing doorsneesysteem
2. overgang op nieuw contract

Netspar

Modelberekeningen (CPB, 2016)

- Stochastische berekeningen
- nFTK als uitgangspunt
- Startsituatie: 100 nominale dekking
- Constante premie (op basis van RTS)

- Simuleert overgang naar nieuw contract

- **NB Voorzichtig met interpretatie!**
- Niet direct vergelijkbaar met eerdere som

Netspar

Ook herverdeling in huidig contract!!

- Herstel noodzakelijk van buffers
- Binnen termijn van 10 jaar
- Opgebracht door huidige deelnemers
- Ten gunste van toekomstige deelnemers

Netspar

Generatie-effecten als we in huidig nFTK blijven (bij startdekking 100)

zonder afschaffing doorsnee, effecten in % aanvullend pensioen

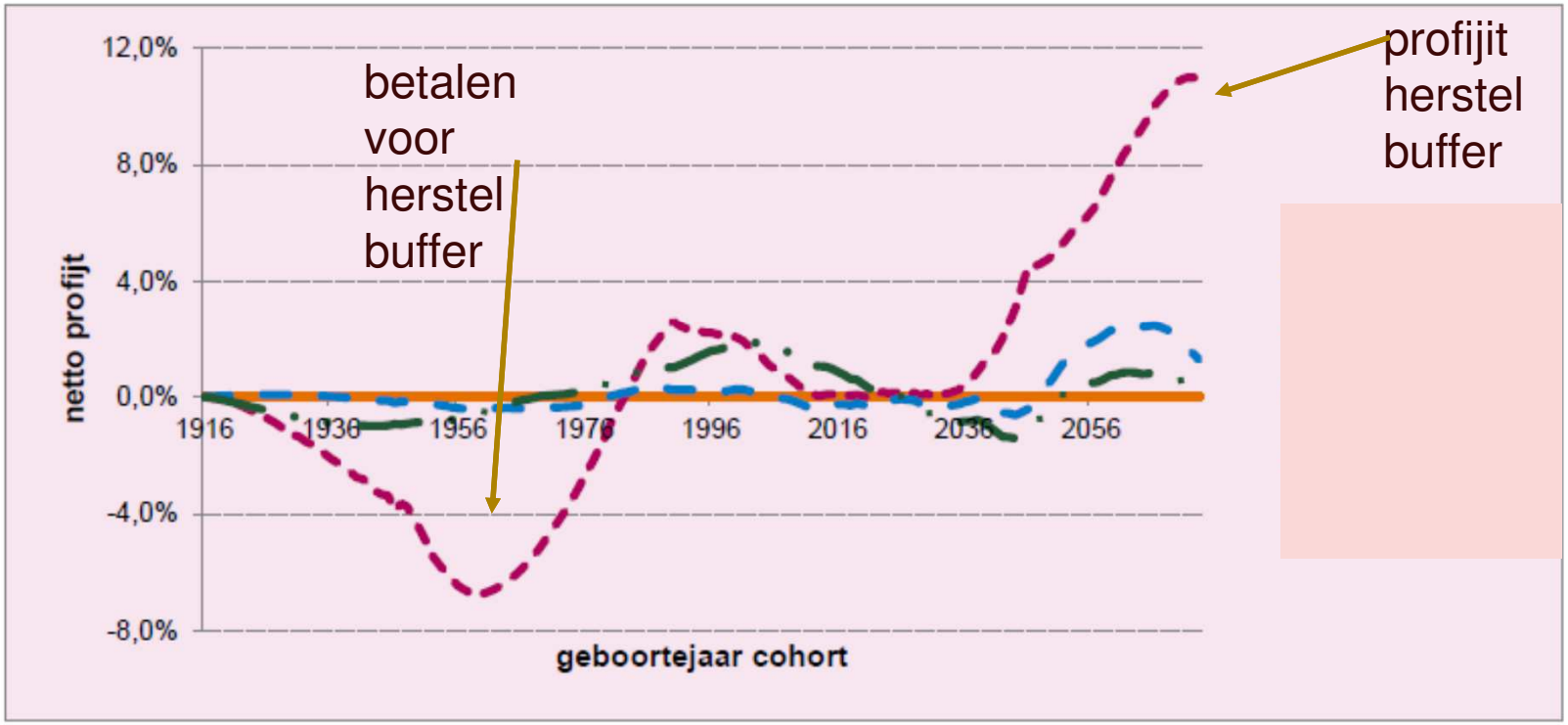

Netspar

Dubbele transitie verzacht generatie effecten

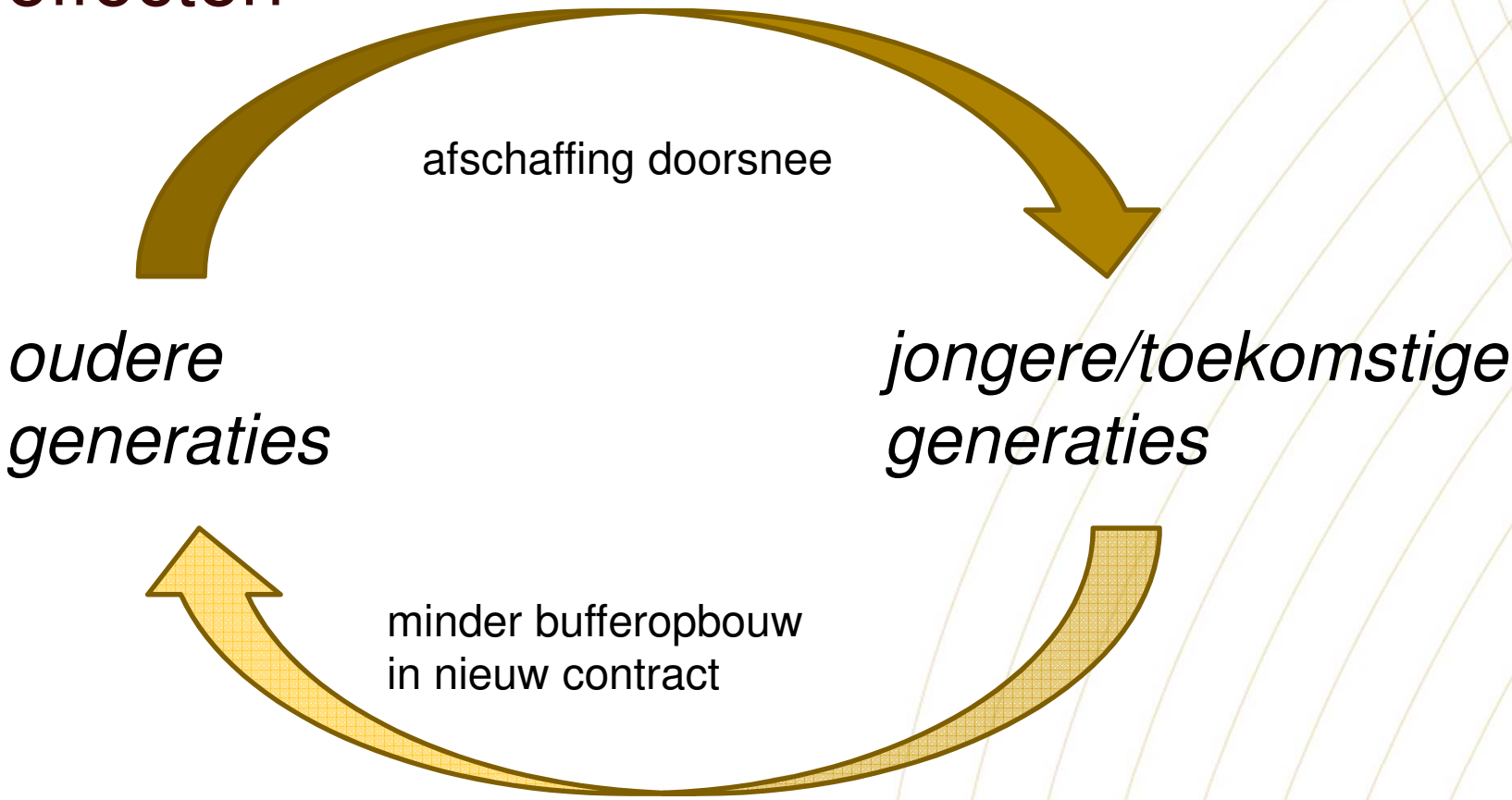

Netspar

En bij startdekkingsgraad <100?

- Hangt af van tempo van herstel; hoe lang mag tekort worden doorgeschoven?
- Onder I-B langer dan onder IV-C? Ook dat is een keuze.
- Direct afrekenen bij dubbele transitie?
- Bij verdeling van tekort in IV-C niet direct korting op pensioen nodig. In **elk contract** :

uitruil pensioen nu ⇔ indexatieperspectief

wel probleem mogelijk bij de oudste gepensioneerden

Netspar

Lessen dubbele transitie

- Compenserende effecten door minder bufferopbouw onder nieuw contract, maar niet exact
- Te ambitieuze bufferopbouw bemoeilijkt transitie
- Transitielast lijkt hanteerbaar:
  max 4 – 6% aanvullend pensioen
  dat is 1½ a 2 replacement rate voor modaal inkomen (ca 500 euro per jaar), maar meer voor hoge nkomens
- Verdere verbetering:
  directe compensatie meest getroffen cohorten (40-50 jarigen)
  bijv ‘oude opbouw’ voor 45+ (in uitkeringsregeling) of premiesubsidie
- Ook bij dekkingsgraad 90% effecten hanteerbaar

Netspar

Veel verschillende fondsen

Netspar

Diversiteit fondsen en regelingen

(aantallen deelnemers)

fondsen

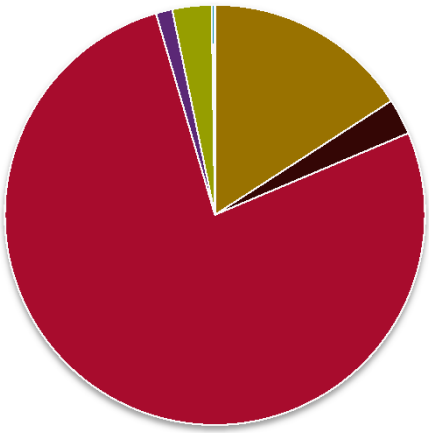

- Sector-wide pension funds (mandatory)
- Sector-wide pension funds (non-mandatory)
- Company pension funds
- Company saving funds
- Professional group pension funds
- Other

regelingen

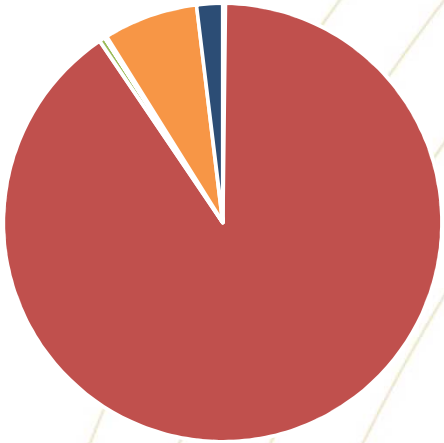

- Eindloon
- Middelloon
- Combinatie eind-/middelloon
- Vaste bedragen
- Overige uitkeringsovereenkomst
- Premieovereenkomst
- Combinatie

Uitkeringsovereenkomsten en premieovereenkomsten
(aantallen deelnemers)

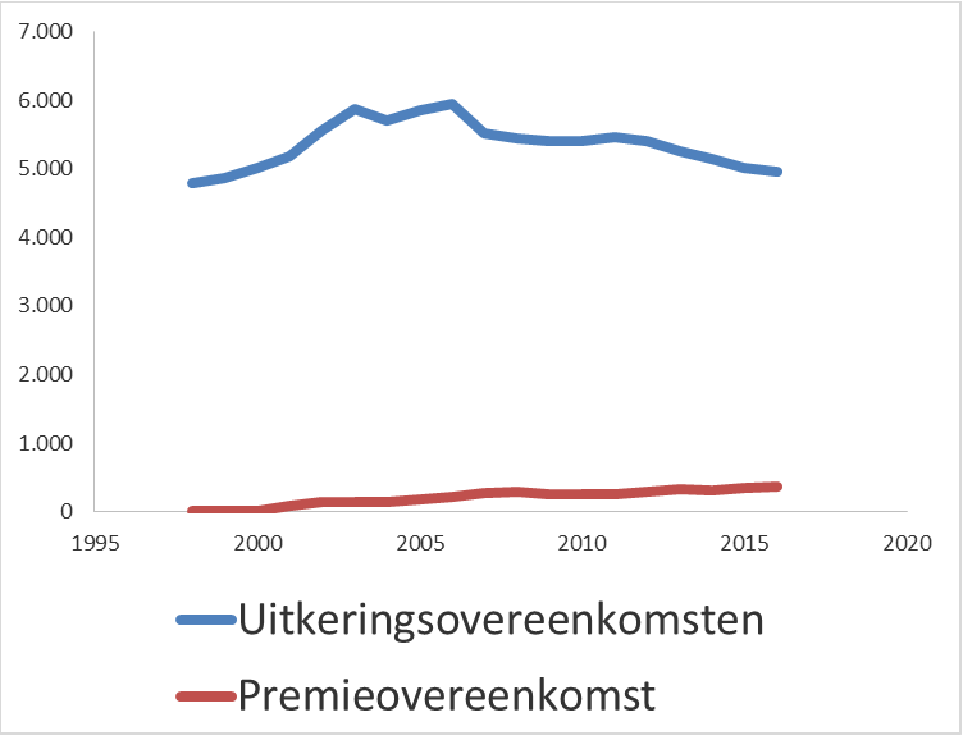

Netspar

Heterogeniteit ‘grijsheid’ in fondsen (actieven)

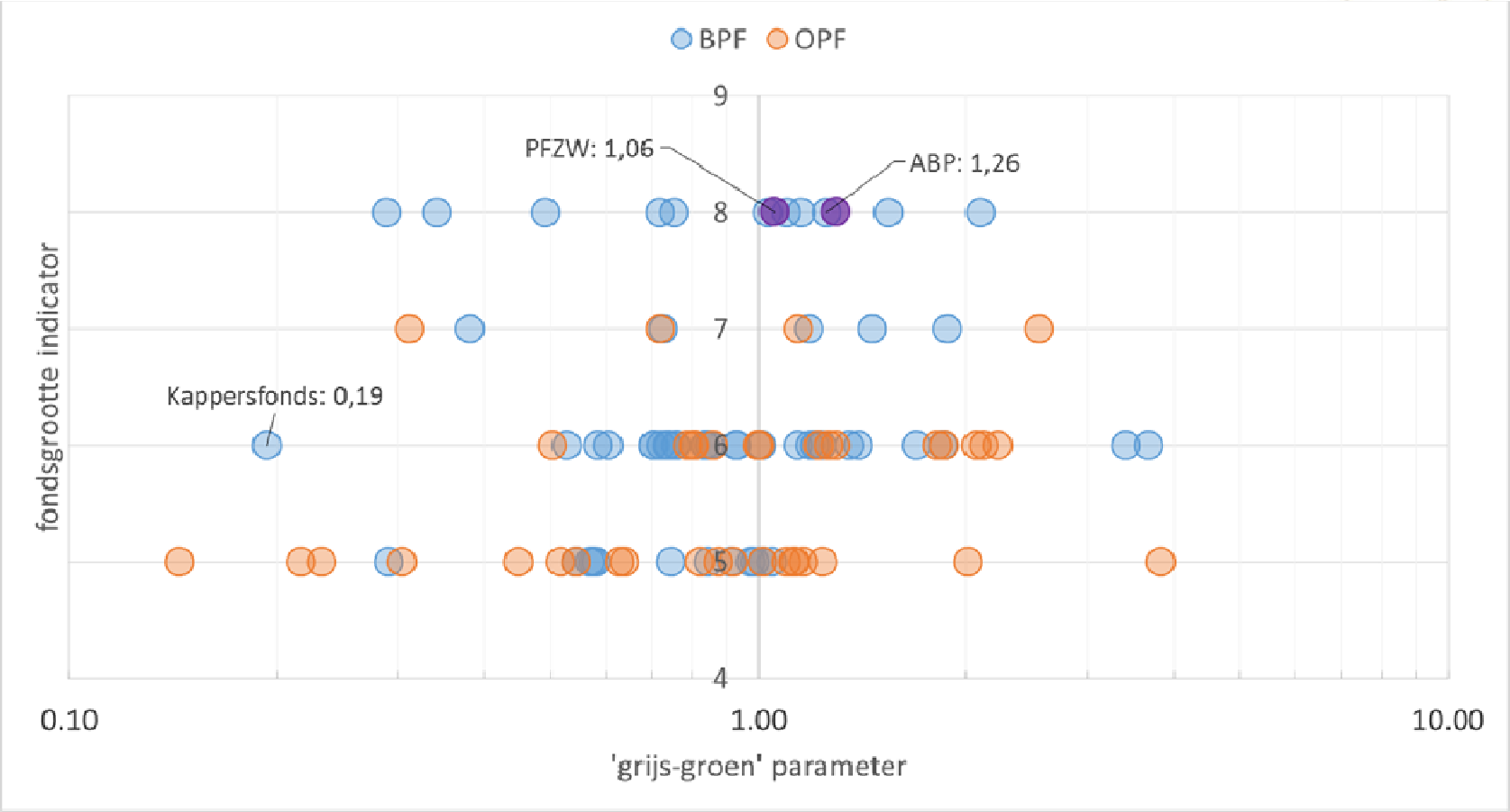

Grijs-groen parameter = aantal jongeren (45 - 65)/ aantal jongeren

Te verschijnen: Netspar, Heterogeniteit in doorsneeproblematiek, 2016

Transitielast groene/grijze fondsen
(vasthouden aan ambitie)

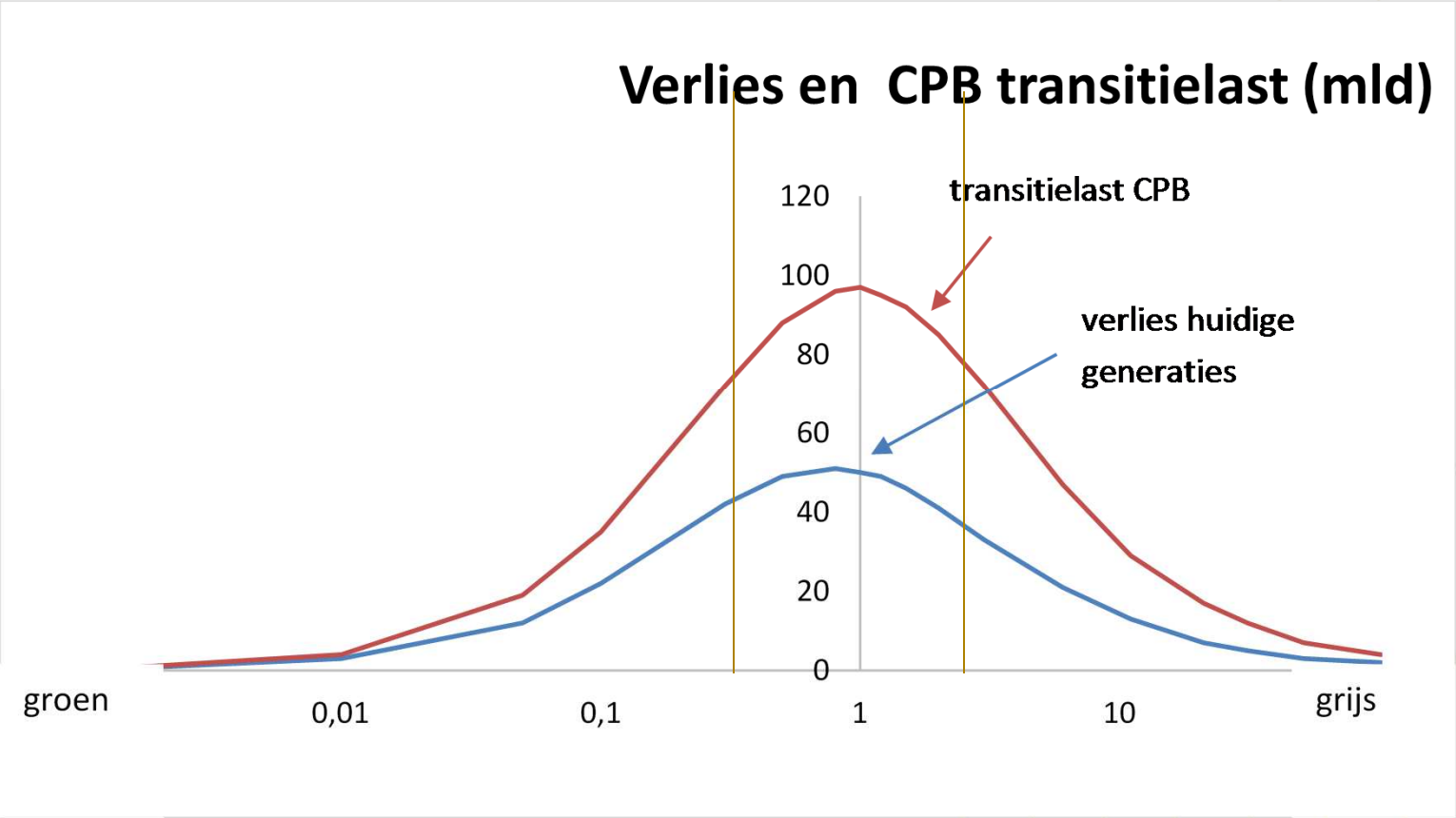

Netspar

Maar heterogeniteit van fondsen

- Groot verschil in effecten tussen:

- landelijke uniforme degressieve staffel
  - groen fonds krijgt meer opbouw, hogere premie
  - maar ook hoger pensioenresultaat

  - grijs fonds krijgt minder opbouw, lagere premie
  - maar ook lager pensioenresultaat

- fondsspecifieke staffel afgestemd op behoud pensioenresultaat
  - groen fonds houdt vast zelfde ambitie
  - dan ook ongeveer zelfde opbouw en premie

  - grijs fonds houdt vast aan zelfde ambitie
  - dan ook ongeveer zelfde opbouw en premie? mag dat?

- regulering via premie lijkt eenvoudiger dan via opbouw

wat gaan fondsen doen?????

Netspar

Contouren van transitie

Netspar

Waar ging het ook al weer om?

- Verbetering pensioen; voorbereid op de toekomst
  - eenvoud, transparantie, behoud risicodeling, ruimte voor maatwerk
- Herstel van vertrouwen
- Afschaffing doorsnee biedt **kans** op dubbele transitie
- Stop met rekenen, beperkte betekenis van marktwaarde
- Nu kiezen (anders wordt er gekozen)

Netspar

Netspar

Netspar

Network for Studies on Pensions, Aging and Retirement

Mission Netspar contributes to the ongoing improvement of financing opportunities for the ‘old age’ of Dutch and European citizens through network development, formulating and executing scientific research and knowledge transfer programs.